СОВЕТ
УРНЯКСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Лесная, д. 44А, п.Урняк,
Арский муниципальный район, 422019

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦПИАЛЬ РАЙОНЫ
ҮРНӘК АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Урман урамы, 44А йорты,
Үрнәк авылы,
Арча муниципаль районы, 422019

Тел. (84366)51-4-93, факс (84366)51-4-93. E-mail: Urn.Ars@tatar.ru

Үрнәк авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ

« 10 » ноябрь 2016 ел **№ 18**

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Үрнәк авыл җирлегендә мәет җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, «Күмү һәм күмү эше турында» Федераль закон, муниципаль берәмлек уставы нигезендә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Үрнәк авыл җирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Үрнәк авыл җирлегендә урнашкан җирләрне карап тоту буенча кушымта итеп бирелгән Кагыйдәләрне расларга
2. Әлеге карарны гражданнар күпләп җыела торган урыннарда стендларда игълан итәргә һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.
3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка җиткерелгән) көненнән үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемә алам.

Үрнәк авыл җирлеге башлыгы И.Р.Камалетдинов

Үрнәк авыл җирлеге Советының
10.11.2016 ел, № 18 карарына кушымта

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Үрнәк авыл җирлегендә җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Җирләү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Үрнәк авыл җирлеге зиратларын, биналарын һәм корылмаларны урнаштыруга, күмүгә һәм тотуга гигиеник таләпләр. СанПиН 2.1.2882-11» карары һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Үрнәк авыл җирлеге Уставы нигезендә эшләнде һәм каберлекләрне һәм күмү урыннарны карап тотуны җайга сала.

1.2. Турыдан-туры күмү һәм күмү буенча хезмәтләр күрсәтү үлгән кешенең туганнары да, алар күмү өчен кирәкле документлары булган ритуаль хезмәтләр күрсәтә торган коммерция оешмалары һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан да гамәлгә ашырылырга мөмкин (үлем турында таныклык, кремация турында белешмә).

1.3.Авыл җирлеге территориясендә зиратларны карап тоту, эксплуатацияләү һәм кабер ташлары урнаштыруга экологик нормалар, санитария, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләре, шулай ук регионның җирле халкының, шулай ук башка милләтләрнең һәм халыкларның гамәлдәге традицияләре, гореф-гадәтләре һәм йолалары нигезендә башкарыла.

II. Зиратларны карап тоту

2.1.Зиратлар экологик нормалар, санитария, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә бирелгән кабер, склеплар, шулай ук җирләү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар урнаштыру өчен җир кишәрлекләре була. Зиратлар матди мәдәни мирас объектларына карый ала.

2.2.Зиратлар муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары карамагында, аларга аларны тиешле хәлдә тоту һәм төзекләндерү бурычы йөкләнә.

2.3. Зиратлар муниципаль милек реестрына кертелергә тиеш. Зиратларның җир участоклары, шулай ук зиратларның инфраструктура объектлары булган биналар, корылмалар һәм корылмалар Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә муниципаль милеккә рәсмиләштерелергә тиеш.

2.3.Түбәндәге территорияләрдә зиратлар урнаштыру рөхсәт ителми:

- үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганакларын һәм минераль чыганакларны санитар саклау зоналарының беренче һәм икенче поясларында;

- грунт суларының иң биек урында торулары белән җир өстеннән ике метрдан да кимрәк ераклыкта булуы, шулай ук нык агып торучы, кисәүләргә һәм сазланган катламнарга төшүе белән;

- хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары өчен файдаланыла торган күлләр, елгалар һәм башка ачык сулыклар ярларында, коену һәм мәдәни-савыктыру максатларында;

- су басу, су басу зоналары чикләрендә;

- җир өсте су объектларының су саклау зоналары чикләрендә, аларның киңлекләрен исәпкә алып, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнә торган.

2.4. Яңа төзелә торган зират астындагы участок түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

- торак пунктка, ачык сулыкларга каршы, шулай ук хуҗалык-эчәргә яраклы һәм көнкүреш максатлары өчен грунт суларын файдаланганда, бер якка авышлык булу;

- грунт суларының максималь торуы вакытында җир өстеннән кимендә ике метр ераклыкта грунт суларының тору дәрәҗәсе бар. Җир өслегеннән ике метр чамасы югарырак булганда, кишәрлек бары тик кремациядән соң күмү өчен зират урнаштыру өчен генә файдаланылырга мөмкин;

- 1,5 м тирәнлегендә кипкән, пористик туфрак (комлы), 6 - 18% чикләрендә туфрак дымлылыгы белән түбәнрәк.

2.5. Зиратлар территорияләрендә инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтле төркемнәре өчен уңайлы мохит оештырылырга тиеш.

2.6. Күчмә автомобиль юллары зиратларга каты өслекле булырга тиеш.

2.7. Зират территориясе периметр буйлап чикләнергә тиеш.

2.8. Зиратларның керү зонасында түбәндәгеләр күздә тотылырга тиеш:

- зиратның һәм җеназа эшен оештырган өчен вәкаләтле органның исемен күрсәтеп, керү төркеме (автотранспорт өчен чыгу һәм килүчеләр өчен чыгу урыны);

зиратның биналарның урнашуын (алар булган очракта), юлларны, аллеяларны, тарихи һәм мемориаль каберләрне һәм башка объектларны билгеләп, схематик планы;

- техник ихтыяҗлар өчен сулы туплау баклары;

- чүп савытлары;

- килүчеләр өчен санузеллар;

- килүчеләргә ял итү өчен эскәмияләр;

- зиратларга бару кагыйдәләре, гражданнарның хокуклары һәм бурычларн игълан итү һәм администрация күрсәтмәләре өчен белешмә-мәгълүмати стенд.

2.9. Мәет күмгән гражданнар (оешмалар) кабер өстендәге корылмаларны һәм яшел утыртмаларны (рәсмиләштерелгән кабер калкулыгы, һәйкәл, цоколь, чәчәклек, күмү турында кирәкле мәгълүматлар) үз көчләре белән йә шундый хезмәтләр күрсәтүче предприятие көче белән карап тотарга тиеш.

2.10. Җирләү турында белешмәләр булмаганда һәм (яисә) аларның тиешенчә булмавы турында алар күмгәннән соң 15 ел узганнан соң хуҗасыз дип таныла.

2.11.Зиратларны төзекләндерү, капиталь ремонтлау, аларны тиешле хәлдә тоту, чыгымнарның аерым маддәсе буенча акча бүлеп, җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Зиратларны карап тотуга һәм төзекләндерүгә шулай ук юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре кулланылырга мөмкин.

2.12. Зиратлар, аларның дини конфессиягә һәм җирле традицияләргә керүен исәпкә алып, көн саен күмү һәм йөрү өчен ачык булырга тиеш.

2.13. Зират территориясендә җәмәгать тәртибен һәм тынлыкны бозарга, алкогольле, наркотик һәм башка исерек хәлдә булырга, кабер ташларына һәм яшел үсентеләргә зыян килергә, шулай ук корыган үләнне, яфракларны, ылыслык һәм агач ботакларын, куакларны яндырырга, терлекләр һәм башка йорт хайванын көтү, җиләк-җимеш утыртмалары утырту, авыл хуҗалыгы культураларын үстерү тыела.

2.14. Зиратларда җирләүләрне теркәү һәм кабер ташларын теркәү һәм кабер ташларын теркәү кенәгәләре тутырылырга тиеш. Мәет җирләү хокукын бирә торган барлык документлар билгеләнгән тәртиптә сакланырга тиеш.

2.15. Муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

- зират территориясендә тиешле тәртип һәм әлеге Кагыйдәләр һәм законнарның башка актлары нигезләмәләре таләпләрен төгәл үтәү;

- төп һәм икенче дәрәҗәдәге юллар (кар чистарту, боз шуу, ком сибү һ.б.) буенча каршылыксыз йөрү һәм төп аллея буйлап узу мөмкинлеге;

- искергән (кипкән) агачларны аумасын һәм кабер ташлары бозылмасын өчен вакытында кисү;

- зират территориясеннән көнкүреш калдыкларын вакытында алып чыгу;

- инженерлык корылмаларының төзеклеге, тышкы киртәләрне, биналарны һәм корылмаларны, юллар, инженерлык челтәрләре һәм корылмаларны агымдагы һәм капиталь ремонтлау һәм яшелләндерү;

- җирләү өчен гражданнарга (оешмаларга) аларның заявкалары буенча бушлай участоклар бирү;

- тиешле күләмдә инвентарь (көрәк, тырма, чиләк, ябалак, буран, носилка һ.б.) һәм аны гражданнарга каберләрне карау өчен бушлай (расписка астында);

- намазлы һәйкәлләр төзү тәртибенең үтәлешен, территорияне яшелләндерү өчен агач һәм куаклар токымнарын дөрес сайлап алуны тикшереп тору;

- искереп искергән һәйкәлгә килү турында, аны тиешле рәвешкә китерү таләбе белән күмгән кешенең туганнарына вакытында хәбәр итү;

- намогик һәйкәлләрнең сакланышы, ә урланган, җимерелгән, ватылган очракта - хокук саклау органнарына һәм кызыксынучы затларга хәбәр итү;

- янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү, янгынга каршы яктагы калканнарны кирәкле күләмдә туплау;

- зиратның бөтен территориясен кимендә ике тапкыр генераль җыештыру үткәрү;

2.16. Зират хезмәтләреннән файдаланучы гражданнар (оешмалар) түбәндәгеләргә хокуклы:

- тиешле дини конфессия зиратында вафат булганнарны җирләү өчен бушлай участок алырга;

- санитария һәм башка кагыйдәләргә һәм нормаларга каршы килми торган дини йолаларны һәм җирле традицияләрне үтәп, күмү йоласын башкарырга;

- ритуаль хезмәт күрсәтүләрдән файдаланырга һәм билгеләнгән тарифлар буенча аларны түләргә;

- кабер участогында чәчәкләр утыртырга;

- муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары белән килештереп, күмү участогын рәсмиләштерүгә таләпләр нигезендә намогик һәйкәлләр билгеләргә.

2.17. Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- һәйкәлләрне, мемориаль такталарны һәм башка кабер ташларын җирле үзидарә органнары белән килештермичә урнаштырырга, күчерергә, яңадан эшләргә һәм төшерергә;

- кабер өстендәге корылмаларны, зиратны җиһазлауны бозарга, территорияне корырга;

- яшел утыртмаларны кисәргә, чәчәкләрне өзәргә;

- этләр йөртергә, йорт кошлары һәм терлекләр көтәргә;

- учак ягу, ком, балчык һ.б. табу, дерн кисү, төзелеш һәм башка материаллар запасларын калдыру;

- ул ябылганнан соң зират территориясендә булу;

- инвалид-инвалидлардан һәм картлардан (60 яшьтән өлкәнрәк) тыш, шулай ук аларны озата баручы затлардан тыш, автомобильләрдә, мотоциклларда һәм башка хәрәкәтләнү чараларында, җирле үзидарә органнары рөхсәтеннән башка керергә;

-кабер ташларын алмаштырганда яисә күмү урынында төзекләндерүне башкарганда, демонтацияләнгән кабер ташларын калдырырга;

- агачлар һәм башка яшел үсентеләр утыртуны муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары белән алдан язмача килештермичә башкарырга.

2.18. Зиратка килүчеләр зиратта әлеге Кагыйдәләрне үтәргә тиеш.

2.19. Кабер өстендә мәсхәрәләү, шулай ук кабердә яки кабердә булган предметларны урлау гамәлдәге законнарда каралган җаваплылыкка китерә.

III. Күмү урыннары, кабер ташлары, күмү урынын киртәләү

3.1. Җирләүләр түбәндәге төрләргә бүленә:

- бер кабергә - ялгыз гражданнар һәм дәүләт яисә муниципаль бюджет хисабына күмелгән (һәлак булучылар) өчен;

- 2-6 кабергә - гаилә каберләре, шул исәптән склеплар һәм пантеоннар;

- 7-10 кабер - ыруглык каберләре, шул исәптән склеплар һәм пантеоннар;

- төркем белән 6-20 кабергә - авария һәм һәлакәт корбаннары өчен.

3.2. Мәет җирләү участогының күләме түбәндәгечә:

- бер үлгән кешене күмү өчен 1,2 м х 2,2 м;

- 2,5 м х 2,2 м ике үлгән кешене күмү яки үлгән туганын күмәргә өстәмә урын биргәндә.

Гаилә-нәсел һәм төркем каберләренең зурлыгы бер үлгән кешене күмү өчен кабер зурлыгына пропорциональ рәвештә һәм башка күмү урыннарына тоткарлыксыз кереп китү мөмкинлеге белән билгеләнә.

3.2. Яңа (иректе) участокны күмү урынына биргәндә, җирләү урынына дүрт якның берсе белән күмү урынының бөтен озынлыгы буйлап ирекле керү тәэмин ителергә тиеш. Кабер янына ирекле керү мөмкинлеген тәэмин итә торган юл киңлеге 0,5 метрдан да ким була алмый.

3.3. Намогил корылмалары күмү өчен бирелгән кишәрлек чикләрендә урнашырга тиеш. Кабер коймаларын очлы һәм чәнечкеле элементлар белән кую килүчеләрнең һәм хезмәт күрсәтүче персоналның имгәнүләрен булдырмас өчен ярамый. Намазлы корылманың (кабер ташларының) биеклеге 2,5 метрдан, кабер коймаларының биеклеге 0,8 метрдан артмый.

3.4. Зиратларда намогик корылмалар урнаштыру яки алмаштыру белән бәйле барлык эшләр әлеге зиратлар урнашкан вәкаләтле органнар рөхсәте белән башкарыла.

Налоглы корылмалар урнаштыру эшләрен уздыруга рөхсәт бирү һәм бирү түбәндәге тәртиптә гамәлгә ашырыла:

- җирләү урыны өчен җаваплы зат яисә нотариаль расланган ышаныч кәгазе нигезендә аның вәкиле булган зат күмер корылмаларын урнаштыруга рөхсәт бирү үтенече белән вәкаләтле органга гариза җибәрә (җирләү урыны өчен җаваплы зат гариза бланкын, яисә аның вәкиле карамагында зират булган вәкаләтле органда ала). Гаризага каберлек өстендәге корылма (эскиз, фотография яки тасвирлама) турында мәгълүмат кушымта итеп бирелә;

- гаризаның тулы бланкы (кушымта белән) гариза биргән көнне исәпкә алу журналында вәкаләтле орган тарафыннан теркәлә;

- вәкаләтле орган тарафыннан кергән гаризаны (кушымта белән) карауның, күмертү корылмаларын урнаштыруга рөхсәтне рәсмиләштерү һәм бирү гаризаны теркәгәннән соң 20 эш көненнән дә артмаска тиеш.

Әгәр гаризада дөрес булмаган белешмәләр һәм (яисә) гаризага кушымтадагы намазлык корылмалары турында мәгълүмат күрсәтелгән булса, вәкаләтле орган намазлык корылмаларын урнаштыруга рөхсәтне рәсмиләштерми һәм бирми.

Вәкаләтле орган, күмү урыны өчен җаваплы заттан йә нотариаль таныкланган ышанычнамә нигезендә аның вәкиле булып торучы заттан шундый рөхсәт бирү турында гариза булмаган очракта, күпкырлы корылмалар урнаштыруга рөхсәт бирүдән баш тарта.

әгәр кабер корылмаларын урнаштыру күздә тотыла торган җирләү урынына карата җирләнгән кешенең туганнары арасында суд тәртибендә карала торган бәхәс бар икән, җирләү корылмаларын урнаштыруга рөхсәт бирүдән баш тартырга мөмкин.

Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыруга рөхсәт бирүдән баш тарту вәкаләтле орган тарафыннан рәсмиләштерелә.

кабер ташлары (кабер ташлары, стела, обелиск рәвешендәге һәйкәл, чардуган, плитә, скульптура, таш, тәре, түбәле склеп, пантеон, мавзолей, эчке киңлекләре яки урыннары булган, шул исәптән ротонда рәвешендә, шулай ук саркофага рәвешендә) тиешле документларда теркәлә. Җирләү урыны өчен җаваплы кешегә кишәрлекнең урнашу урыны һәм күләмнәре турында тамга куелган үрнәктә җирләү турында таныклык, кабер (җирләр) тибындагы биографик мәгълүматлар, билгеләнгән намогик корылма тибы һәм күмү урыны өчен җаваплы зат турында таныклык бирелә.

3.5. Кабер өсте корылмалары(кабер ташлары), чардуганнар һәр зиратның архитектур-ландшафт мохитенә, мораль-этик нормаларга (традицияләргә) туры килергә тиеш.

3.6. Зиратның архитектур-ландшафт тирәлегенә туры китереп, кабер коймалары куймыйча күмү каралган урыннар территориясендә кабер чардуганнары урнаштыру тыела.

3.7. Әлеге кагыйдәләрне бозып куелган кабер корылмалары яисә аларның өлешләре сүтелергә тиеш.

Әлеге кагыйдәләр таләпләрен бозган, зират урнашкан вәкаләтле органнар тарафыннан җирләү урыннары теркәлгән затларга хәбәр җибәрелгән көннән алып өч айдан да артмаска тиешле әлеге хокук бозуны бетерү эшләрен башкару вакыты күрсәтелгән хәбәрнамә җибәрелә.

Бер үк вакытта күмү урынында трафарет (хәбәр) куелган, кабер өсте корылмасы (кабер ташларын) яки әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китерү кирәклеге турында кисәтү куела.

Тиешле хокук бозуны бетерү таләбе билгеләнгән срокта үтәлмәгән очракта, зират урнашкан вәкаләтле орган тиешле намазлык корылмасын яисә аның өлешен суд карары нигезендә мәҗбүри сүтә.

Гадәти рәвештә сүтелгән кабер өсте корылмалары махсус билгеләнгән урыннарда саклана һәм милекчеләргә, әлеге мөлкәткә хокукны раслый торган документлар күрсәтелгәндә, мәҗбүри сүтү һәм корылманы(кабер ташын) саклау буенча эшләр хакы түләгәннән соң, кире кайтарыла. Алынган акчалар зират карамагында булган муниципаль берәмлек бюджетына керә.

Ясалган кабер өсте корылмаларын, шул исәптән махсус билгеләнгән урыннарда зират коймаларын мәҗбүри сүтү көненнән 1 ел дәвамында саклау гамәлгә ашырыла.

Мәҗбүри сүтү һәм кабер өсте корылмасын саклау эшләренең бәясе зиратлар урнашкан җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Мәҗбүри сүтү көненнән 1 ел узгач, ихтыяҗы булмаган корылмалар утильләштерелә.

3.8. Колумбарийларны һәм үлгәннәрнең көле салынган савытларын күмү өчен, зират территорияләрендә махсус бүлеп бирелгән җир кишәрлекләрендә урнаштырырга яки зират периметры буйлап зират территориясен саклау һәм зират территориясен коймалар белән тотарга кирәк.

IV. Каберләрне карап тоту һәм кабер ташлары кую

4.1. Мәет җирләгән гражданнар һәм оешмалар каберләрне һәм кабер ташларын тиешле хәлдә тотарга тиеш.

4.2. Аерым җирләүгә бирелгән кишәрлек чикләрендә, җирле үзидарә органнары белән килештереп, кабер ташы кую (корылма) рөхсәт ителә. Кабер ташларын мәетне җирләгәндә ясалган җир өемнәре утыртылганнан соң, кирәкле фундаментлар урнаштырып куярга киңәш ителә.

Скульптура һәйкәлләре яисә махсус архитектура рәвешендәге корылмалар бюстларын урнаштыру муниципаль берәмлекнең проект-смета документациясе һәм җирле үзидарә органнары карарлары булганда гына рөхсәт ителә.

4.3. кабер ташлары югарылыгы буенча түбәндәге максималь зурлыклардан артмаска тиеш:

һәйкәлләр - 2 м;

- чардуганнар - 0,8 м;

цоколь - 0,18 м.

4.4.Күрше җир биләмәләрен һәм буш җир кишәрлекләрен яулап алып, металл һәм башка киртәләр, корылмалар урнаштыру тыела.

4.5. Һәйкәлләр, стеллалар, мемориаль такталар, башка истәлекле билгеләр һәм кабер өстендәге корылмалар урнаштыру тыела;

4.6.Әлеге урында чын кумү турындагы белешмәләрне чагылдырмый торган яңа кабер ташлары урнаштыру яисә булган кабер ташлары өстенә язулар кую тыела;

4.7.Барлык намогия һәйкәлләре аларны урнаштырган гражданнар һәм оешмаларның милке булып тора. Тиешле карап тоту булмаган очракта, 3 елдан соң кабер ташлары алынырга мөмкин. Кабер өстендәге корылмаларны алу элементларны мәҗбүри тасвирлап, җирле үзидарә органнары тарафыннан алу актын рәсмиләштереп рөхсәт ителә. Кабер өстендәге корылманы алу аркасында тотылган чыгымнар корылма хуҗасы тарафыннан түләттерелә.

4.8. Зиратларны карап тоту эшләрен башкаруга муниципаль заказны төзү һәм урнаштыру җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла, алар карамагында зират мәгълүматлары ята.

4.9. Зиратларны карап тоту эшләрен башкару документларында түбәндәге чаралар булырга тиеш: корылмаларны карап тоту һәм ремонтлау, хәрби һәм мактаулы күмүләрне карап тоту, шулай ук дәүләт саклавындагы башка күмү һәм һәйкәлләрне карап тоту, муниципаль заказның тиешенчә үтәлешен тикшереп тору.

4.10. вәкаләтле орган муниципаль бирем (заказ) составына түбәндәге товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр исемлеген сатып алуны тәэмин итәргә тиеш:

- электр, җылылык һәм башка инженер җиһазларын, әгәр мондый җайланмалар һәм техника булган очракта, җир казу техникасын төзек хәлдә тоту, транспорт чаралары;

- керү зонасында зиратның исеме, аныкы (милек формасы) һәм эш режимы, зират планы булган стенд һәм мәгълүматны үз эченә алган белешмә-мәгълүмат стенды булу;

- зират территориясендә урнашкан административ биналарны, корылмаларны, корылмаларны тиешенчә карап тоту;

- юлларны, аллеяларны, гомуми файдалану урыннарын, зират коймаларын тиешенчә карап тоту;

- техник ихтыяҗлар өчен сулы җыела торган баклар, санузеллар булу һәм зиратларда тиешле тәртиптә тоту;

- зират территориясен көнкүреш чүп-чарыннан кимендә 3 айга 1 тапкыр җыештыруны гамәлгә ашыру;

- корыган һәм авария хәлендәге агачларны вакытында кисү, зират территориясеннән аларны чыгару;

- язгы-җәйге чорда (майдан августка кадәр) янгынга каршы чараларны гамәлгә ашыру максатларында зират территориясендә кимендә 1 тапкыр үлән йолып алу;

- көндәлек чүп-чардан чистарту һәм чүп-чар чүп җыючыларны айга кимендә 1 тапкыр чистарту, зиратларга массакүләм килү чорында - атнасына кимендә 1 тапкыр, шулай ук чүп-чар тупланган саен;

- калдыкларны калдыкларны калдыкларны алып китү графигы нигезендә зират, коммуналь калдыкларны җыештырудан, шулай ук калдыклар тупланган саен читкә чыгару;

- калдыклар тупланган саен, килүчеләргә бәдрәфтән сыек көнкүреш калдыкларын алып чыгу;

- эчке юллардан һәм аллеялардан файдаланырга мөмкинлек бирә торган вакыт-вакыт каты өслекле аллеялардан механикалаштырылган һәм кулдан кар җыеп алу;

- күмү урыннарын карау хезмәтләре күрсәтү;

- янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү;

- әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы законнар таләпләрен үтәү;

4.11. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар күрсәтә торган ритуаль хезмәтләр турындагы мәгълүмат әлеге зиратларның белешмә-мәгълүмат стендында, шулай ук әлеге оешмаларның рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

Зиратлар территориясендә эшчәнлек алып баручы башка оешмалар үзләренең Интернет-порталларында бәяләрне (тарифларны) күрсәтеп, күрсәтелә торган ритуаль хезмәтләр турында мәгълүматны урнаштырырга тиеш.

4.12. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар айга кимендә 1 тапкыр зират территориясен тикшерергә һәм, төзексезлекләр һәм ватылулар ачыкланган очракта, тиешле ремонт ясарга тиеш. Күрсәтелгән эшләрне төгәл үтәүнең конкрет сроклары әлеге зиратлар карамагында булган җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

V. Күмү тәртибе

5.1.Җирләү мәрхүмнең гәүдәсен (калдыкларын) аның ихтыярын исәпкә алып, санитария һәм башка нормаларга һәм кагыйдәләргә каршы килми торган гореф-гадәтләргә һәм традицияләргә туры китереп күмү буенча йола гамәле булып тора,

Җирләү мәрхүмнең гәүдәсен (калдыкларын) җиргә күмү юлы белән (кабергә яки склеп) башкарыла.

Күмү законнар нигезендә башка ысуллар белән дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Бу җирлек халкының традицияләрен, гореф-гадәтләрен һәм йолаларын исәпкә алып башкарыла. Күмү билгеле бер дини конфессия зираты территориясендә башкарыла.

5.2.Мәрхүмне күмү ир яисә хатын (ир яисә хатын), ата-аналар, балалар һәм башка туганнарның яисә вафат булганның законлы вәкиле гаризасы буенча, ә шундый зат булмаганда, җирләү бурычын үз өстенә алган башка зат булмаганда башкарыла.

5.3.Мәет җирләүгә рөхсәт муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә һәм бары тик граждан хәле актларын рәсмиләштерү органнары тарафыннан бирелгән билгеләнгән рәвештәге үлем турындагы тиешле документларны тапшыру буенча гына бирелә.

Җирләү өчен урын (участок) гамәлдәге зиратларда санитария һәм башка кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә бушлай һәм катгый бирелә.

5.4.Һәр күмү, түбәндәге мәгълүматларны күрсәтеп, җирләүләрне теркәү китабында теркәлә:

күмү елы, ае, күмү саны;

сектор, участок, рәт һәм кабер номеры;

фамилиясе, исеме, атасының исеме, адресы;

туган елы, ае, көне;

үлү сәбәбе һәм елы, ае, көне;

үлем турында документның датасы һәм кем тарафыннан бирелгән;

кабер ташын кую датасы;

Үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм туганнары адресы, андый зат булмаганда, җирләү бурычын үз өстенә алган башка затныкы күрсәтелә.

5.5.Аеруча куркыныч инфекцияләрдән үлгән затларны күмү, сәламәтлек саклау органнары белән килештереп гамәлгә ашырыла.

5.6.Үлгәннәрнең калдыкларын кире алу күмү вакытыннан да иртәрәк булмаган вакытта һәм ишелми торган грунтта күмелгәндә рөхсәт ителә (анда таркалу һәм минерализация процесслары акрыная). Кабердән калдыкларны кире алуны елның салкын вакытында, көндез, муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары вәкилләре катнашында башкарырга тәкъдим ителә.

Санитария-эпидемиология хезмәте органнары калдыкларны кире алу һәм аларны, әлеге җирлектә эпидемиологик һәм эпизоотик вәзгыятьне исәпкә алып, үлем сәбәбе турында медицина учреждениесенең белешмәсен күрсәтү буенча башка урынга күчерү мөмкинлеге турында бәяләмә бирә.

5.7.Эксгумация (кабердән калдыкларны кире алу) гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

5.8. Эксгумация очрагында, калдыклар алынганнан соң, кабер кичекмәстән күмелергә тиеш.

Мәетнең калдыкларын кире алу һәм күмүне юкка чыгару турында зиратның күмү урыннарын теркәү кенәгәсендә тиешле тамга куела.

VI. Кабер казу

6.1. Кабер казу тик җир кишәрлекләре бүлеп бирелгән гамәлдәге зиратларда гына чиратлылык тәртибендә башкарыла.

Зиратны секторларга бүлгәндә, каберләр өчен урыннар шушы секторларның берсендә саф тәртибен саклап, күмү зонасын планлаштыру сызыгы буенча бирелә.

6.2.Һәр үлгән кешене күмү аерым кабердә башкарыла. Туганнары теләге буенча җирләү мәрхүмнең якын туганнары каберендә гамәлгә ашырылырга мөмкин (туфракка карап 10-20 ел)(тиешле документларны күрсәткәндә җирләү юлы белән).

Каберләр арасындагы ераклык озын якларда 1 метрдан артмаска тиеш, кыска якларда 0,5 метрдан артмаска тиеш.

6.3. Һәр аерым кабер өчен уртача 2,5х 1,5 м зурлыктагы участок бирелә. Кабер җире, җирле туфрак-климат шартларын исәпкә алып, күмү ысулына, дини үзенчәлекләргә бәйле рәвештә билгеләнә. Үлгән балаларны күмгәндә, кабер участогы күләме кими.

6.4. Кабер төбеннән грунт сулары биеклегенә кадәр кимендә 0,5 м булырга тиеш. Кабернең тирәнлеге күмү стиленә карап билгеләнә.

6.5. Һәр кабер өстендә җир өсте өслегеннән 0,5 м биеклектәге җир өеме (калкулык) (су өстеннән саклау өчен кабер кырыйлары өчен чыгыш ясарга тиеш) яисә тирән плитә булырга тиеш.

VII. Зират территориясен оештыру

7.1.Зират территориясе яшелләндерелергә тиеш.

Зиратларны яшелләндергәндә, куе һәм күләгәле утыртмалар күмү участокларын аэрацияләү һәм инсоляцияләү шартларын начарайта, туфракта дым тупланучга ярдәм итә һәм зарарсызландыру һәм минерализация процессын тоткарларга мөмкин. Шуңа күрә куакларны һәм бигрәк тә зур һәм куе ябалдашлы агачларны тыгыз утыртырга ярамый.

7.2.Зиратлар, агачлар, куаклар һәм агачлар утырту территориясе тирәли яшел зонага аллеялар, юллар, мәйданчыклар ясау җирле бюджет акчалары исәбеннән башкарыла, шулай ук юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре дә файдаланылырга мөмкин.

7.3.Клумбаларда, газоннарда, шулай ук аерым каберләрдә чәчәкләр утыртканда аларның чәчәк атуының вакытын исәпкә алырга кирәк. Кабер калкулыгының өске яссылыгын чәчәк атучы үсемлекләр капларга мөмкин.

7.4.Зиратка керү юлы участокның үлчәменә, аның торак пунктның керә алырлык урамнарына яки зират эчендәге юллар челтәрләрен планировкасына карата урнашуын исәпкә алып ясала.

Керү юлын ясаганда, зиратның барлык секторларына юлны кыскартыргатырышуны күз алдында тотарга кирәк.

Зур зиратларда төп һәм ярдәмче берничә керү (керү) юлы булырга мөмкин.

7.5. Чыгу өчен зират капкасы киңлеге 4-5 м булырга тиеш.

Зиратка керү юлы алдында туганнарны һәм озатып йөрүчеләрне, траур мәйданчыгын һәм автостоянканы көтү һәм чүп җыю мәйданчыкларын күздә тотарга кирәк.

7.6.Зиратның бөтен территориясе киртәләп алынырга тиеш. Зиратларда, кагыйдә буларак, биеклеге 2 м дан да ким булмаган койма булырга тиеш.

7.7. Зиратның зурлыгына карап, аның территориясендә түбәндәге биналар һәм корылмалар урнаштырыла:

хуҗалык корылмалары (кладовойлар);

инвентарьны саклау өчен урыннар;

эскәмияләр, чүп савытлары һәм башкалар.